

Nader ecologisch onderzoek

Herontwikkeling Lange Nieuwstraat

Tilburg

ZENZO ZUID MV

Nader ecologisch onderzoek

Herontwikkeling Lange Nieuwstraat

Tilburg

Opdrachtgever: ZENZO ZUID MV

Projectnummer: 3239.01

Datum: 20-10-2021

Projectleider en rapporteur: Laura Tilleman

Autorisatie: Jur Metselaar

Opdrachtnemer: Buro Ontwerp & Omgeving
Velperweg 157
6824 MB Arnhem
Postbus 2033
6802 CA Arnhem
info@ontwerpenomgeving.nl
www.ontwerpenomgeving.nl

INHOUD

Pagina

1	INLEIDING	3
2	PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN	4
2.1	Beschrijving projectgebied	4
2.2	Algemene constatering en	4
2.3	Geplande werkzaamheden	5
3	RESULTATEN QUICKSCAN	6
3.1	Gebouwbewonende vleermuizen	6
3.2	Huismus	6
4	ONDERZOEKSMETHODE	7
4.1	Gebouwbewonende vleermuizen	7
4.2	Huismus	8
5	RESULTATEN	9
5.1	Vleermuizen	9
5.2	Huismus	11
6	CONCLUSIE EN ADVIES	13
7	LITERATUURLIJST	14
7.1	Referenties	14
7.2	Gebruikte websites	14
7.3	Overige geraadpleegde bronnen	14

1 INLEIDING

In opdracht van ZENZO ZUID MV is door Buro Ontwerp & Omgeving een quickscan natuurtoets uitgevoerd aan de Lange Nieuwstraat 255 en de Gasthuisring 28, 30 en 30a te Tilburg. Het plan voorziet in de sloop van de bestaande bedrijfsbebouwing en de realisatie van ca. 17 nieuwbouwwoningen, verschillende tuingronden en enkele parkeerplaatsen.

Het nader ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan natuurtoets die Buro Ontwerp & Omgeving op 18 november 2020 in het projectgebied heeft uitgevoerd. Hieruit kwam naar voren dat de projectlocatie geschikt is als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen en de huismus. Er is daarom nader onderzoek gedaan om vast te stellen of er verblijfplaatsen of jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn.

De volgende vragen staan centraal in het onderzoek:

- Zijn gebouwbewonende vleermuizen en huismus in het projectgebied aanwezig?
- Wat is de functie van het projectgebied voor deze soorten?
- Moet er een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) worden aangevraagd?
- Moeten er mitigerende en compenserende maatregelen worden genomen?

In het voorliggende rapport worden achtereenvolgens het projectgebied (hoofdstuk 2), de resultaten uit de quickscan (hoofdstuk 3), de onderzoeksmethode (hoofdstuk 4), de resultaten van het nader onderzoek (hoofdstuk 5) en de conclusie en het advies (hoofdstuk 6) beschreven.

2 PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN

2.1 Beschrijving projectgebied

Het projectgebied is gelegen binnen de bebouwde kom van Tilburg. In de huidige situatie is het projectgebied volledig bebouwd met bedrijfsbebouwing. De bebouwing is door middel van een doorgang vanaf de Gasthuisring, ter hoogte van nummer 28, bereikbaar. Het terrein heeft een oppervlakte van ruim 3.000 m². De directe omgeving van het projectgebied kan omschreven worden als woonmilieu. Ten westen van het gebied bevindt zich de Gasthuisring en ten zuiden van het projectgebied bevindt zich de Lange Nieuwstraat (figuur 1).

Figuur 1. Ligging projectgebied (rood kader) aan de Lange Nieuwstraat.

2.2 Algemene constatering

Binnen het projectgebied zijn verschillende gebouwen aanwezig. Aan de oostelijke zijde bevinden zich twee loodsen; één is toegankelijk vanaf de Lange Nieuwstraat en de ander is toegankelijk via de Gasthuisring. De eerste loods staat momenteel leeg en de tweede loods is in gebruik als garage. In het noorden van het gebied is een gebouw aanwezig dat in gebruik is als kunstatelier. Verder zijn er in het zuidwesten van het gebied nog twee gebouwen aanwezig die met elkaar verbonden zijn. Het westelijke deel hiervan is in gebruik als schuur/opslag, de bovenste verdieping en het oostelijke deel zijn niet in gebruik en deels ontoegankelijk vanwege de vervallen staat. De doorgang naar het terrein vanuit de Gasthuisring is verhard, aan de zijkanten is lage begroeiing aanwezig die op sommige plaatsen de verharding overwoekert.

2.3 Geplande werkzaamheden

ZENZO ZUID MV is voornemens het projectgebied te transformeren naar een nieuw woonmilieu met ca. 17 grondgebonden woningen. Verschillende woningen zijn voorzien van tuingronden en er zullen ook parkeerplaatsen worden gerealiseerd. Om dit nieuwe woonmilieu mogelijk te maken wordt de bestaande bebouwing grotendeels gesloopt.

3 RESULTATEN QUICKSCAN

Op 18 november 2020 is in het projectgebied een quickscan natuurtoets uitgevoerd. Uit de quickscan blijkt dat er meer informatie benodigd was om de effecten van de sloop van de panden volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming. Hieronder worden deze resultaten nog eens kort besproken.

3.1 Gebouwbewonende vleermuizen

Tijdens het veldbezoek zijn potentiële invliegopeningen aangetroffen in het westelijke pand dat in gebruik is als opslag. Verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kunnen daarom in het projectgebied aanwezig zijn. Alle vleermuissoorten vallen onder de Habitatrichtlijn en zijn beschermd volgens artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soorten opzettelijk te storen, vangen of doden en zijn vaste voortplantings- of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen. De sloop van het westelijke pand zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als verblijfplaats fungeert voor vleermuizen. De aanwezigheid van vleermuizen in dit gebouw moet daarom nader worden onderzocht.

3.2 Huismus

De gebouwen binnen het projectgebied vormen geen geschikte nestgelegenheid voor de huismus. Wel is er klimop en een haag aanwezig in het westen van het projectgebied wat kan behoren tot de functionele leefomgeving van de huismus. De huismus wordt beschermd volgens artikel 3.1 van de Wnb. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te storen, vangen of doden en vaste verblijf- of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of vernielen. De functionele leefomgeving van de huismus is daarom ook beschermd. Het verwijderen van de klimop en de haag zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze tot de functionele leefomgeving van de huismus behoren. De aanwezigheid van de huismus en de functie van de begroeiing moet daarom nader worden onderzocht.

4 ONDERZOEKSMETHODE

4.1 Gebouwbewonende vleermuizen

Het nader onderzoek naar vleermuizen werd uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2021 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2021). De onderzoeksmethode naar de gewone en ruige dwergvleermuis werd aangehouden, waarbij ook andere vleermuissoorten aangetoond konden worden m.b.v. vleermuisdetectors. Dit houdt in dat werd onderzocht of de volgende verblijfsfuncties in het te slopen gebouw aanwezig zijn (BIJ12, 2017^a):

- Kraamverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij minimaal één onderzoeksrunde moet plaatsvinden in juni;
- Zomerverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij één onderzoeksrunde gecombineerd kan worden uitgevoerd met een onderzoek naar kraamverblijven;
- Paarverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 aug - 1 okt) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij één onderzoeksrunde moet plaatsvinden rond middernacht.

De veldbezoeken werden uitgevoerd onder omstandigheden die gunstig zijn voor het waarnemen van vleermuizen. De temperatuur was bij alle veldbezoeken tenminste 10°C, de windsnelheid lag onder de 5 Bft. en er viel geen neerslag.

Type onderzoek	Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventariseren
Kraam/zomer	21-05-2021	21:30 – 23:30	13-12	ZW3	Bewolking 0% en droog	L. Tilleman
Kraam/zomer	01-07-2021	21:55 – 00:00	16-14	W2-Z1	Bewolking 60-10 % en droog	L. Tilleman
Zomer	12-07-2021	03:35 – 05:35	16-15	NO1	Bewolking 5-50% en droog	L. Tilleman
Paar	20-08-2021	22:30 – 00:30	17-16	W1	Bewolking 0-95% en droog	L. Tilleman
Paar	22-09-2021	20:40 – 22:40	14-12	ZZO1	Bewolking 0% en droog	L. Tilleman

De onderzoeken werden uitgevoerd met behulp van vleermuisdetectors (Batlogger M en Pettersson D200) waarmee ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar werden gemaakt voor het menselijk oor.

4.2 Huismus

Het nader onderzoek naar de huismus werd uitgevoerd tussen 1 april en 15 mei conform het Kennisdocument van BIJ12. In deze periode zijn twee veldbezoeken worden afgelegd met een tussenliggende periode van minimaal tien dagen. Gedurende één uur werd gekeken of er huismussen aanwezig zijn en of de hagen deel uitmaken van de essentiële functionele leefomgeving (BIJ12, 2017^b).

Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Inventariseranten
16-04-2021	09:10 – 10:10	4-5	N2	Bewolking 40-90% en droog	L. Tilleman
28-04-2021	08:50 – 09:50	8-10	NO2	Bewolking 50% en droog	L. Tilleman

5 RESULTATEN

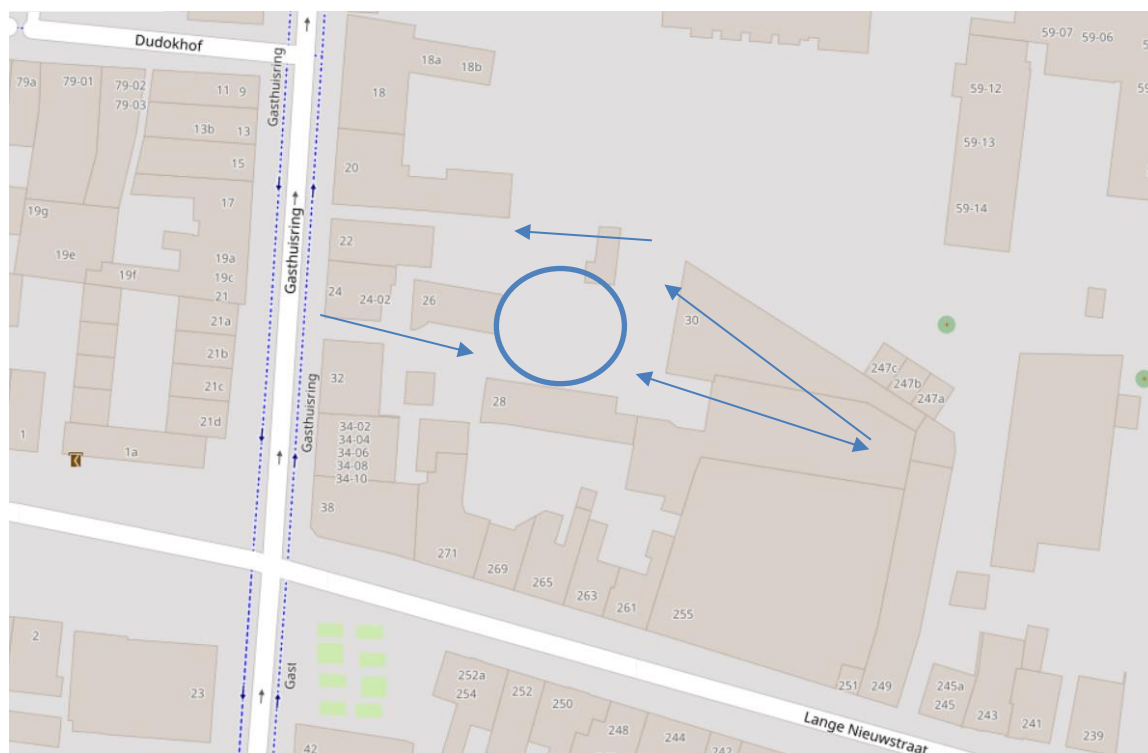
5.1 Vleermuizen

Eerste veldonderzoek (kraam-/zomerverblijven)

Het eerste vleermuisonderzoek werd uitgevoerd in de avond van 21 mei 2021. Tijdens het veldbezoek was er weinig activiteit en werden er geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Er was een aantal keer een foeragerende gewone dwergvleermuis aanwezig in het gebied (22:31, 23:05). Dit exemplaar kwam meerdere malen vanaf het oosten aangevlogen of vanaf de achterzijde van het woonhuis aan de Gasthuisring 24 en werd ook vliegend waargenomen langs de bomenrij ten noorden van het gebied. Er werden geen uitvliegende exemplaren waargenomen.

Tweede veldonderzoek (kraam-/zomerverblijven)

Het tweede vleermuisonderzoek werd uitgevoerd in de avond van 1 juli 2021. Tijdens het veldbezoek werden er geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Tussen 22:29-22:49 en 22:51-23:06 was er bijna constant activiteit van één gewone dwergvleermuis die foeragerend en rondvliegend aanwezig was op het terrein. Dit exemplaar werd om 22:20 als eerste waargenomen en kwam weer vanuit het oosten aangevlogen en vloog langs de bomenrij. Hij foerageerde op het verharde terrein en bij de oprit van het projectgebied en vloog telkens van of naar de garage in het oosten en het woonhuis aan de Gasthuisring 24 (figuur 2). Om 23:20 en 23:28 werd de laatste activiteit vastgesteld.

Figuur 2. Waarnemingen van 1 juli 2021. Pijlen geven de globale vliegrichtingen aan en de blauwe cirkel geeft de locatie aan waar de gewone dwergvleermuis rondvloog en foerageerde.

Derde veldonderzoek (zomerverblijven)

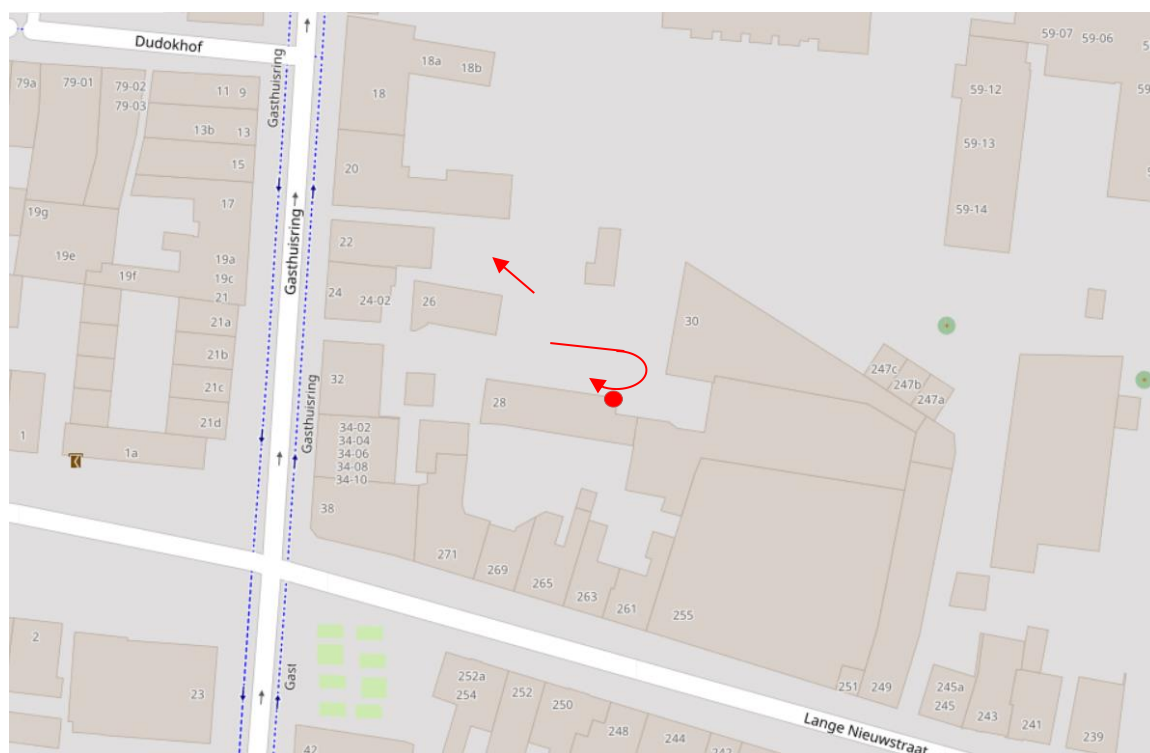
Het derde vleermuisonderzoek werd uitgevoerd in de vroege ochtend van 12 juli 2021. Tijdens het veldbezoek werden er geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Deze avond werden verschillende gewone dwergvleermuizen en rosse vleermuizen waargenomen bij het projectgebied. Eenmaal zijn er twee gewone dwergvleermuizen gelijktijdig waargenomen rond de bomen ten noorden van het gebied. Van 4:38 tot 5:05 was er een exemplaar foeragerend aanwezig op het terrein, deze vloog vaak tussen de garage en de kunstenaarswoning door. Uiteindelijk is dit exemplaar richting de bomenrij gevlogen in oostelijke richting en niet ingevlogen bij het projectgebied.

Vierde veldonderzoek (paarverblijven)

Het vierde vleermuisonderzoek werd uitgevoerd in de nacht van 20 op 21 augustus 2021. Tijdens het veldbezoek werden er geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Aan het begin van de avond zijn enkel passerende vleermuizen waargenomen, vanaf 22:50 was er af en toe baltsactiviteit op enige afstand te horen. Om 23:06 en 23:33 was er luide balts te horen bij het projectgebied, maar doordat de activiteit zo weinig en onregelmatig aanwezig was wordt er geen paarverblijf bij het projectgebied verwacht. Wel was er een foeragerende gewone dwergvleermuis aanwezig boven het gebied die steeds rondjes tussen de straat en de garage vloog. Verder werd er drie keer een rosse vleermuis, zeven keer een laatvlieger en drie keer een gewone grootoorvleermuis passerend waargenomen. Deze toonden geen binding met de onderzochte bebouwing.

Vijfde veldonderzoek (paarverblijven)

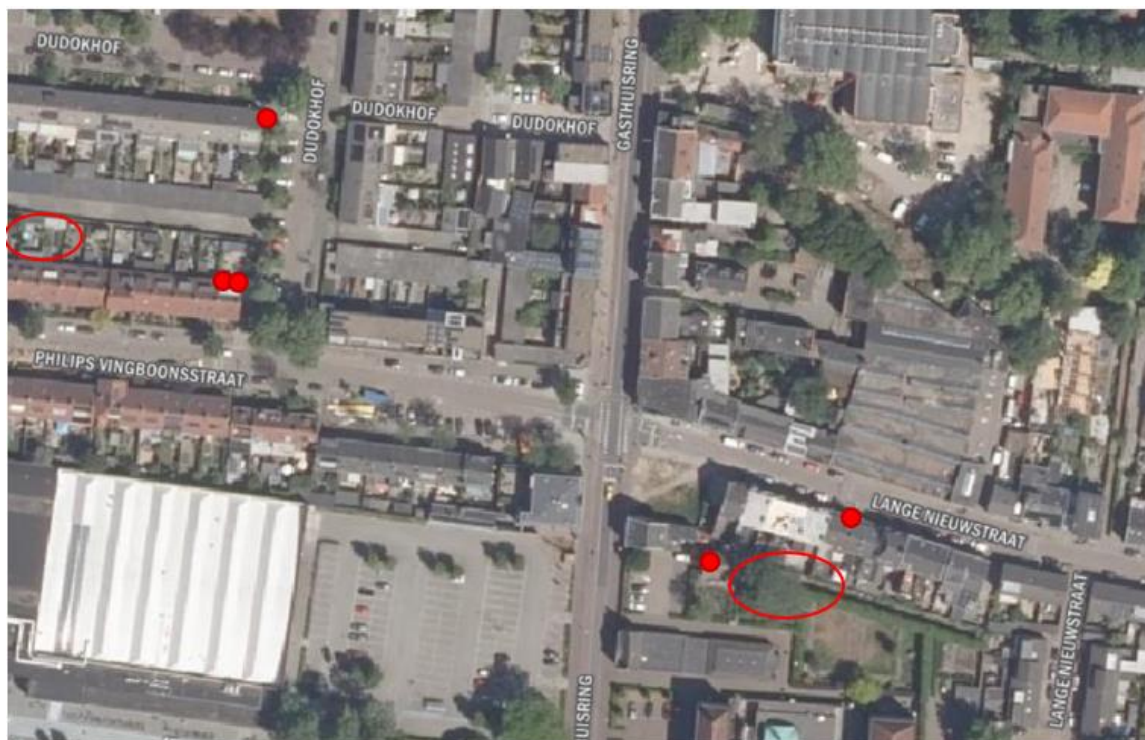
Het vijfde vleermuisonderzoek werd uitgevoerd in de avond van 22 september 2021. Tijdens het veldbezoek is er één paarverblijf van een gewone dwergvleermuis vastgesteld binnen het projectgebied. Tussen 20:45-21:47 en 22:13-22:25 was er regelmatig balts aanwezig binnen het projectgebied en om 22:29 werd er nog één keer balts waargenomen. Deze gewone dwergvleermuis was bijna de gehele avond aanwezig tussen de garage en de achterzijde van Gasthuisring 22. De kern van de activiteit lag op de grens tussen het oude woonhuis en de opslag van het kunstatelier, hier draaide de vleermuis vaak om en vloog hij rakelings langs het gebouw op. Op deze locatie wordt dan ook het paarverblijf verwacht, er is hier ruimte bij de gootklossen (figuur 3). Naast deze gewone dwergvleermuis is er één passerende ruige vleermuis waargenomen om 21:54. Deze toonde geen binding met de onderzochte bebouwing.

Figuur 3. Waargenomen vliegbewegingen tijdens het paaronderzoek van 22 september 2021 (rode pijlen). De rode stip geeft de geschatte locatie van het paarverblijf aan.

5.2 Huismus

Voor het onderzoek naar de huismus werden twee veldbezoeken afgelegd. Deze vonden plaats op 16 april en 28 april 2021. Beide bezoeken zijn er geen huismussen waargenomen in het projectgebied. Er zijn enkel twee houtduiven, een koolmees en een merel waargenomen. Bij Dudokhof zijn beide dagen wel huismussen waargenomen en bij het tweede bezoek zijn er ook huismussen waargenomen aan de lange Nieuwstraat. Er zijn daarbij vijf nestlocaties en twee kwetterbosjes vastgesteld buiten het projectgebied (figuur 4).

Figuur 4. Resultaten huismusonderzoek. Rode stippen geven locaties van zingende mannetjes (nestlocaties) weer, rode cirkels de geschatte locaties van kwetterbosjes.

6 CONCLUSIE EN ADVIES

Buro Ontwerp & Omgeving heeft in opdracht van ZENZO ZUID MV een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Lange Nieuwstraat te Tilburg. Het onderzoek vond plaats naar aanleiding van de voorgenomen (mogelijke) sloop van de bebouwing. In onderstaande tabel staat een samenvatting van de resultaten. Bij aanwezigheid van de soort is aangegeven waar deze soort is aangetroffen, welke artikelen van de Wet natuurbescherming (mogelijk) worden overtreden en welke vervolgstappen ondernomen moeten worden.

Soort	Aanwezigheid	Locatie	Wnb artikel	Vervolgstep
Vleermuizen	1 paarverblijf (gewone dwergvleermuis)	Tussen oude woonhuis en opslag kunstatelier	3.5 lid 1, 2 en 4	- Schriftelijk voorstel - Gebiedsgerichte ontheffing
Huismus	Nee	-	-	-

Voor het overtreden van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5 lid 2 en 4 is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Lid 2 en 4 hebben betrekking op het vernielen van verblijf- of rustplaatsen en het storen van soorten. Daarnaast is ook Wnb artikel 3.5 lid 1 relevant voor deze soort. Dit lid heeft betrekking op het doden en vangen van soorten. Er is echter geen ontheffing in het kader van dit lid noodzakelijk indien mitigerende maatregelen worden getroffen en zorgvuldig wordt gehandeld.

In de gemeente Tilburg geldt sinds 2016 een gebiedsgerichte ontheffing voor het uitvoeren van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Deze gebiedsgerichte ontheffing geldt ook op de locatie van het projectgebied en voor de gewone dwergvleermuis. Het soortenmanagementplan (SMP) van Bureau Waardenburg ligt ten grondslag aan deze ontheffing en is gericht op instandhouding van de huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis (Boonman et al., 2014). Om gebruik te maken van deze gebiedsgerichte ontheffing zal een voorstel moeten worden goedgekeurd door de gemeente. In dit voorstel moeten mitigerende en compenserende maatregelen worden genoemd voor de gewone dwergvleermuis en andere gebouwbewonende soorten uit het SMP.

Algemene diersoorten

Het kan zijn dat er tijdens de werkzaamheden algemene diersoorten in het projectgebied voorkomen. Hierbij dient te allen tijde de algemene zorgplicht in acht te worden genomen (artikel 1.11 Wnb), waarbij handelingen die nadelige effecten hebben achterwege gelaten moeten worden. Indien dit niet mogelijk is moeten maatregelen worden genomen om negatieve effecten te voorkomen of beperken. Daarnaast wordt geadviseerd de sloop van de bebouwing uit te voeren buiten het vogelbroedseizoen omwille van eventueel aanwezige algemene broedvogelsoorten.

7 LITERATUURLIJST

7.1 Referenties

BIJ12 (2017^a). *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, Pipistrellus pipistrellus, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12.

BIJ12 (2017^c). *Kennisdocument Huismus, Passer domesticus, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12.

Boonman, M., Brandjes, G. J., Brekelmans, F. L. A., Korsten, E., & Smit, G. F. J. (2014). *Soortenmanagement-plan Oude Stad Tilburg. Voor gebouw bewonende vleermuizen en vogels*. Culemborg, Nederland: Bureau Waardenburg bv

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2021) *Vleermuisprotocol 2021, januari 2021*. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl

7.2 Gebruikte websites

www.pdok.nl

www.ravon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

7.3 Overige geraadpleegde bronnen

Dietz, C. & Kiefer, A. (2016). *Bats of Britain and Europe*. Londen, Verenigd Koninkrijk: Bloomsbury Publishing.

Jędrzejewski, W. & Sidorovich, V. (2010). *The art of tracking animals*. Białowieża, Polen: Mammal Research Institute Polish Academy of Sciences Białowieża.

Svensson, L., Mullarney, K. & Zetterström (2009). *Birds of Europe (2e ed.)*. Londen, Verenigd Koninkrijk: HarperCollins Publishers.

Vogelbescherming Nederland & Stichting Veldonderzoek Flora en Fauna (2007). *Topografische atlas voor flora en fauna van Nederland (1e ed.)*. Papendrecht, Nederland: Mouthaan Grafisch Bedrijf.

